

Europejska karta jakości staży i praktyk

Preambuła

Zważywszy, że:

- dla młodych ludzi wejście na rynek pracy po zakończeniu edukacji staje się coraz trudniejsze – młodzi ludzie są nieproporcjonalnie częściej dotknięci bezrobociem i muszą się zmagać z wyzwaniem o charakterze strukturalnym, szukając stałego zatrudnienia wysokiej jakości, które przynosiłoby godziwe wynagrodzenie;
- wczesne doświadczenie zawodowe zdobyte podczas stażu lub praktyk pomaga młodym ludziom w wejściu na rynek pracy, ułatwia im przejście ze szkoły do pracy i rozwija w nich umiejętności potrzebne na rynku pracy¹;
- nie wszyscy uczniowie i studenci mają możliwość i niezbędne środki finansowe, by uczestniczyć w programach szkoleniowych w wysokiej jakości (praktykach i stażach) w ramach programów nauczania w szkołach średnich, wyższych i na uniwersytetach, także w programach zagranicznych;
- pojawiają się coraz liczniejsze dowody na to, że praktyki zawodowe (staże) oferowane poza cyklem formalnej edukacji zastępują często wysokiej jakości zatrudnienie dla młodych ludzi;
- brak jasnych wytycznych dotyczących jakości podważa główny cel staży i praktyk, które mają być dla młodych ludzi szansą edukacyjną na zdobycie praktycznych umiejętności;
- istnieje potrzeba dalszych badań i monitorowania rynku pracy w tym obszarze.

1

W karcie definiuje się praktyki jako pracę wykonywaną w charakterze szkolenia w ramach kształcenia zawodowego oraz szkolenia prowadzone jedynie w ramach programów szkolnych lub łączonych programów szkolno-zawodowych, realizowane w formalnym systemie edukacji, w którym zdobywa się punkty.

W karcie definiuje się staż jako:

- a) etap edukacji wyższej w systemie punktowym, gdzie stażyści mają status studenta, dostęp do usług, takich jak pożyczki studenckie, mieszkanie, ubezpieczenie zdrowotne, stypendia itp.;
- b) praktykę odbywaną poza formalnym cyklem edukacji (także po zakończeniu nauki), która nie jest objęta systemem punktowym prowadzącym do zdobycia dyplomu; niektóre staże nie mają statusu prawnego i mogą nawet zostać uznane za niezgodne z prawem;
- c) każdą inną zbliżoną formę zdobywania doświadczenia zawodowego dostępną dla młodych ludzi jako szansa nauki poprzez pracę.

Zwracamy się do wszystkich podmiotów oferujących staże i praktyki, by dając dobry przykład, stosowały normy jakości oraz jasny i spójny kodeks postępowania.

Zwracamy się do europejskich państw i instytucji oraz partnerów społecznych² o zobowiązanie się do ustanowienia (a tam, gdzie to stosowne, do wzmocnienia już istniejących) ram prawnych dotyczących jakości staży i praktyk.

Wzywamy podmioty oferujące staże i praktyki oraz decydentów publicznych do przyjęcia systemu certyfikowania oraz zadbania o to, by wiedza i umiejętności zdobyte podczas staży i praktyk były uznawane.

Realizacja postanowień niniejszej karty nie uzasadnia w żaden sposób ograniczania ogólnego poziomu ochrony na szczeblu krajowym.

2

Partnerzy społeczni UE w porozumieniu o rynkach pracy sprzyjających włączeniu, podpisanym w marcu 2010 r., zobowiązali się już do oferowania większej liczby staży i praktyk wyższej jakości.

1. **Artykuł 1**

Jesteśmy przekonani, że **staże i praktyki powinny służyć przede wszystkim kształceniu oraz uważamy, że:**

- staże/praktyki nie powinny nigdy zastępować pracy;
- dobrze zorganizowane staże/praktyki pomagają młodym ludziom zdobywać praktyczne doświadczenie i łączyć praktyczne umiejętności z wiedzą i kwalifikacjami zdobytymi uprzednio w ramach formalnego lub nieformalnego cyklu kształcenia;
- staże/praktyki pomagają przekwalifikować się i poszerzają znajomość innych sektorów;
- staże/praktyki umożliwiają zdobycie uznanego doświadczenia zawodowego, które pomaga młodym ludziom rozwijać umiejętności i zwiększa ich kompetencje zawodowe;
- staże/praktyki należy realizować pod nadzorem kompetentnego opiekuna; należy także zapewnić dostęp do rozbudowanego systemu oceny i składania skarg, aby można było nadzorować postępy osiągnięte w ramach staży/praktyk oraz jakość tych ostatnich;
- stażystów/praktykantów należy na początku stażu/praktyk informować o ich prawach socjalnych i pracowniczych, przedstawicielach związków zawodowych, ich obowiązkach wobec organizacji, wszelkich zagrożeniach dla zdrowia i bezpieczeństwa, na które są narażeni ze względu na wykonywane obowiązki lub miejsce pracy oraz w stosownych przypadkach o właściwej opiece społecznej, jaka im przysługuje.

2. **Artykuł 2**

Naszym zdaniem **staże (będące częścią kształcenia wyższego) oraz praktyki powinny spełniać następujące kryteria:**

- szkoła, stażysta/praktykant i organizacja przyjmująca muszą zawrzeć na piśmie wiążącą prawnie umowę, w której określa się główne założenia stażu/praktyki, w tym liczbę punktów przyznanych po zakończeniu stażu/praktyki i uwzględnianych w dyplomie; do umowy należy załączyć opis celów kształcenia i zadań;

- długość stażu/praktyki oraz zadania do wykonania muszą odpowiadać określonym celom kształcenia, o których informuje się ucznia/studenta na początku stażu/praktyk;
- podczas stażu/praktyk należy zagwarantować uczniowi/studentowi nadzór i pomoc specjalnie wykwalifikowanego opiekuna;
- stażyście/praktykantowi należy się zwrot kosztów poniesionych podczas stażu/praktyki albo przysługuje mu prawo do posiłków, zakwaterowania i biletów komunikacji publicznej;
- należy zapewnić godziwe wynagrodzenie za wykonywaną pracę, która wykracza poza wymogi ustalone w umowie dotyczącej stażu/praktyk, w tym kompensację z tytułu nadgodzin;
- należy wprowadzić jasne kryteria oceny stażu/praktyki.

3. **Artykuł 3**

Naszym zdaniem **nie powinno się oferować staży poza cyklem formalnej edukacji lub po jego zakończeniu, jeśli jednak ma to miejsce, staże powinny spełnić następujące kryteria:**

- należy zawrzeć na piśmie prawnie wiążącą umowę określającą długość stażu i wynagrodzenie; do umowy należy załączyć opis celów kształcenia i zadań;
- stażyście przysługuje godziwe wynagrodzenie powyżej granicy ubóstwa wyznaczonej na poziomie 60% średniego wynagrodzenia lub najniższe krajowe wynagrodzenie, jeśli jest to bardziej korzystne, zgodne z wykonywanymi przez stażystę obowiązkami i godzinami pracy (nadgodziny płatne są dodatkowo); wysokość wynagrodzenia stażysty winna być określona przepisami prawa lub zapisami umów zbiorowych, w zależności od praktyki krajowej;
- staże należy oferować jedynie uczniom, studentom i osobom, które dopiero niedawno ukończyły studia, a ich długość musi być ustalona w rozsądny sposób i wynosić konkretną liczbę miesięcy;
- koszty ponoszone podczas trwania stażu powinny być zwracane;
- stażysta powinien zostać objęty systemem opieki społecznej, zwłaszcza w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego, składek emerytalnych i zasiłku dla bezrobotnych;

- podczas stażu przeprowadza się ocenę śródkresową oraz omawia się możliwości zatrudnienia stażysty w charakterze stałego pracownika, a także przeprowadza się ocenę końcową na koniec stażu;
- instytucja oferująca staże powinna przyjmować ograniczoną liczbę stażystów;
- oferty stażu powinny być przejrzyste i zawierać szczegółowy opis obowiązków i warunków pracy.

4. **Artykuł 4**

Zwracamy się do właściwych zainteresowanych stron o **stopniowe wdrażanie następujących metod wsparcia i strategii nadzoru z myślą o sprawniejszym organizowaniu staży wysokiej jakości:**

4.1 *4.1. Ramy prawne i uznawanie umiejętności*

- Należy uwzględnić staże w prawodawstwie krajowym i pomagać pracodawcom rozwiązywać wszelkie wątpliwości natury prawnej związane z ich prowadzeniem.
- Na szczeblu europejskim powinny istnieć mechanizmy służące promowaniu wymiany sprawdzonych rozwiązań w tej dziedzinie oraz wdrażaniu głównych kryteriów, które określają staże wysokiej jakości.
- Należy wprowadzić krajowe i europejskie systemy certyfikacji oraz uznawania wiedzy i umiejętności zdobytych podczas staży, aby w większym stopniu wspierać płynną integrację młodych ludzi na rynku pracy i ich mobilność zawodową.

4.2 *4.2. Monitorowanie i statystyki*

- Należy udostępniać dane statystyczne dotyczące staży na szczeblu krajowym i europejskim, ze szczególnym uwzględnieniem: liczby oferowanych staży, średniej długości staży, świadczeń społecznych dostępnych dla stażystów, wynagrodzeń wypłacanych stażystom, grup wiekowych, do jakich należą stażyści.
- Przegląd różnych systemów staży oraz informacje dotyczące ich pozycji w systemach prawnych powinny być dostępne na poziomie krajowym i europejskim.

4.3 4.3. Partnerstwa

- Należy wspierać partnerstwa krajowe między szkołami, uniwersytetami, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i partnerami społecznymi oraz zachęcać do ich zawierania.
 - Należy działać na rzecz zwiększania liczby kredytów służących rozwojowi kariery oraz sprzyjać inwestycjom pracodawców w szkolenia.
 - Szkoły powinny pomagać młodym ludziom w poszukiwaniach odpowiednich praktyk.
 - Organizacje studenckie i uczniowskie oraz związki zawodowe powinny zapewniać stażystom pomoc w czasie praktyk.
-